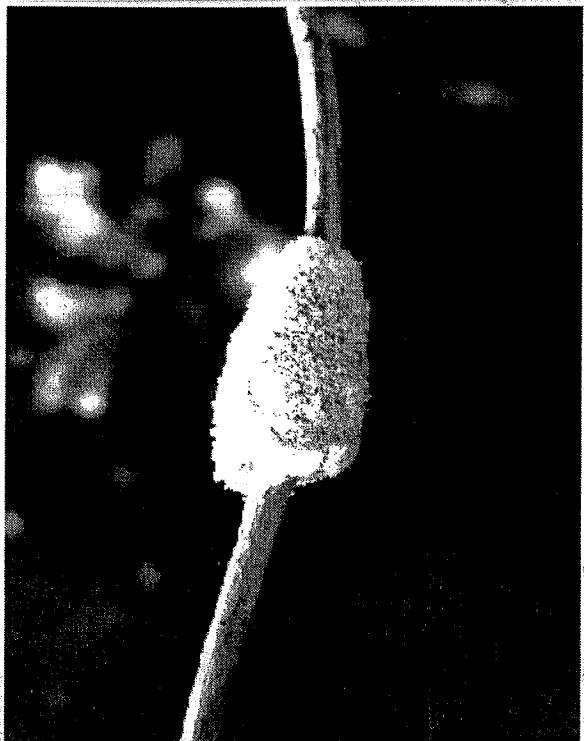

LADAKALNIS

2 (71)

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO LEIDINYS

2001 balandis-birželis

S

K

A

I

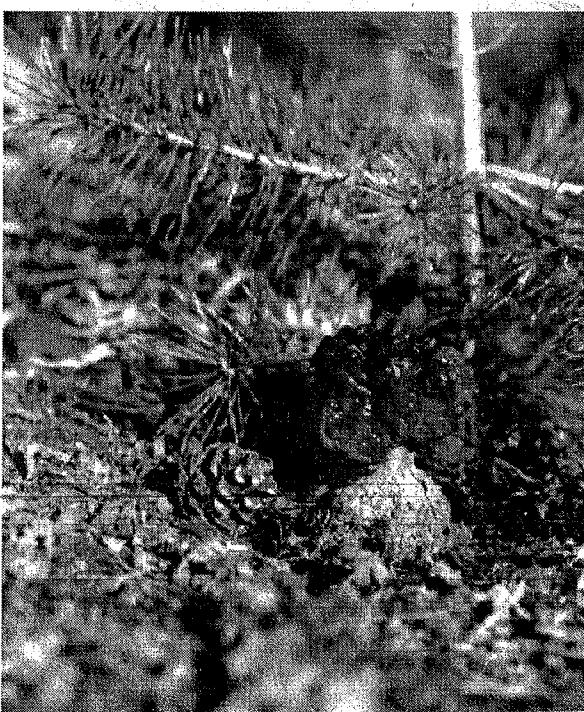
T

Y

K

I

T

E

PAPILIAKALNĖJ ANUO METU
PASLAPTINGA DIEVO MEDŽIO

GALIA

2001 m. balandis 20 d.
Aukštaitijos nacionalinio parko leidinys
Ladakalnis

2001 m. birželis 1 d.
Aukštaitijos nacionalinis parkas
Ladakalnis

TURINYS

PARKO GIRIŲ TAKAIS

B. Šablevičius Kuo dar ižymi Ažvinčių giria

2 psl.

A. Girininkas Reškutėnų piliakalnis

3 psl.

G. Kindurys Nuosavybė įpareigoja

5 psl.

A. Survilaitė Paslaptinja Dievo medžio galia

6 psl.

VOLUNGĖ

Ignalinos literatų klubo "Lelija" narių poezija

8 psl.

KRAŠTOTYRA

L. Šidla Kaimo kronikos: Papiliakalnėj anuo metu 10 psl.

Pavasariniai pajuokavimai

14 psl.

PARKO GIRIŲ TAKAIS

**Kuo dar ižymi
Ažvinčių giria?**

Kažkada, prieš 17 metų, "Ladakalnyje" rašiau apie radinį Ažvinčių girioje – belapę antbarzdę. Tai gegužės rūšių (orchidėjinių) šeimos augalas. Jo atradimas sujaudino Lietuvos botanikus...

Aukštaitijos nacionaliniame parke žinomas 25 šiu "laukinį orchidėjų" rūšys. Šalto ir vidutinio klimato zonoje jos dažniausiai nekrinta dėmesin

tarp kitų žolynų, kai kurios rūšys netgi sunkiai pastebimos dėl kuklios išvaizdos. Bet šiltujų kraštų orchidėjos dideles ir puošnios. Šios šeimos augalai turi itin sudėtingą gyvenimo ciklą, dauginasi dirvožemio grybų padedami, pirmąkart pražysta po keleto ar keliolikos metų, tiek pat gali tūnoti po žeme ir neišlisti į paviršių. Nežūrint botanikų tyrinėjimų, šie augalai

tebeslepia daug biologinių ir ekologinių mīsių. Belapė antbarzdė – viena iš paslaptinčiausių šios šeimos augalų. Anglai netgi davė jai vardą – orchidėja-vaiduoklis, šmékla. Jos radimvietė smarkiai praturtina ANP gyvają gamtą. Be viso kito, antbarzdės buvimas Parke rodo Ažvinčių girios miško ekosistemos ilgaamžiškumą ir jos patvarumą, stabilumą.

19 a. antbarzdė buvo surasta dabartiniam Trakų rajone, ją minėjo prof. J. Volfgangas, bet neišliko net herbaras. 1978 m. grupė botanikų iš Botanikos instituto ją iš naujo atrado Varėnos rajone, pačiame pasienyje. Bet jie nepažymėjo tikslios vietas, todėl ji... dinga. Jos nebeatrado patys atradėjai ir augimvietės nebegalėjo patikrinti. Ir liko ta vieta nežinomybėje. Atrastoji antbarzdė galėjo būti jau Baltarusijos teritorijoje, nes tada, 1978 m., valstybės sienos juk nebuvo. Taigi, dabar tikrai žinoma vienintelė antbarzdės augimo vieta Lietuvoje yra Ažvinčių girioje. Tokiu augalų gausu-

Nukelta į 3 psl.

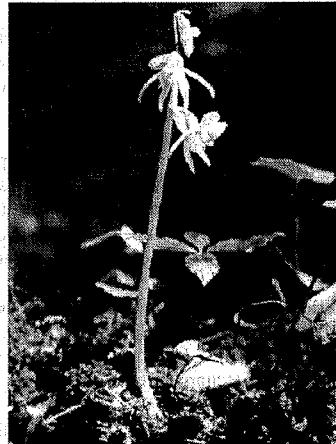
KUO DAR IŽYMI AŽVINČIŲ GIRIA?

Atkeliai 15 2 psl.

mu, kai pas mus ju sužydi pušė šimto, gali pasigirti nebent žmogaus neliesti, nepakeisti natūralūs miškų Suomijoje ir Švedijoje.

Antbarzdė išplitusi milžiniškoje teritorijoje, pradedant Britanijos salomis ir užbaigiant Kamčiatka ir Sachalinu. Bet botanikus tai nelabai džiugina, nes šiam plačiam ir apie 11000 km ruože antbarzdė visur labai reta, auga pavieniu ar mažom grupėm. Baltarusijoje žinoma Bielovežo girioje, o Latvijoje paskutinį kartą rasta 1937 m. Estijoje ir Lenkijoje ji labai reta, o Karaliaučiaus srityje iš viso nežinoma. Dažnus tik Skandinavijos miškuose.

Mūsų Parke augalas surastas 1984 m. Iš netycių atradus antbarzdę, pirmas įspūdis prilygo džiugiam šokui: suvokiau, kad nematytais augalais yra nepaprasta rūšis, lygi atradimui. Taip ir buvo. Botanikos specialistai vėliau pasakė: "Jei ne akivaizdžios fotonuotraukos, netikėtume tavo radiniu". Iš didelio būrio

mūsų botanikų gyvą antbarzdę matė 5-6 žmonės.

Ir taip, nuo 1 augalo 1984 m., iki 46 augalų 1996 m. vasarą... 2001 m. vasarą augimvietėje rasti 36 augalai.

Antbarzdė neturi lapų, tik stiebą ir žiedus. Ji be chlorofilo, todėl ne žalia, o šviesiai gelsva, nors žiedų lūpos avietiškai raudonos. Neturi ir šaknų, taigi, pati mai-tintis negali. Ją peni grybų gijos (hifai), apraizgę šakniastiebius. Ant jų išauga požeminiai ugeliai su pumpurais. Štai jie ir tampa savarankiškais augalais. Antbarzdė subrandina nedaug ir mažai daigiu sėklų. Be to, labai sunkus sėklų dygimo procesas, todėl visa viltis yra pumpurai. Stiebai labai silpni, gležni. Todėl dygstantis stiebelis žemėje gali užkluti už ko nors ir nepasirodyti paviršuje. Rašoma, kad tada antbarzdė žydi po žeme. Juk saulės šviesos jai nereikia! Kartą išdyges ir praeidės, augalas gali nebesirodyti 10 metų, nors lieka gyvas. Taip buvo ir su pirmuoju 1984 m. augalu: pažymėtame taške antbarzdė tame vėl išdygo po 13 metų.

Paslaptingoji orchidėja Ažvinčių girioje präzsta liepos viduryje ir žydi 7-10 dienų. Jei per šį laiko tarpelį spesi atsidurti tinkamoje vietoje, gali surasti naujų augalų. Tikiu, Lietuvoje antbarzdžiai yra ir kituose miškuose. O grybautojai kasmet apžargsto, paspiria, kojom nulaužia ne vieną tokią retenybę. (O jiems nesvarbu, juk atžūzia miško gerybių prisiplėsti, mat, už dyką, ir su palaidais žuvimis rėkauja, šukauja, vaikydami žvrelius ir paukščius.)

Kol kas Parko botaniniams pasididžiavimui pavojujus negresia. Augimvietė medynų ir žolinių augalų struktūros po-

Foto B.Šablevičiaus

žiuriu yra stabili, pastovi, miškas čia ne-kertamas, nevalomas. Ar ilgam? Siau-tejant mūsų šalyje įstatymui, reiškiančiam privačią nuosavybę esant šven-ta ir neliečiama, ižymusis miško kvar-talas galiapti privačia valda ir tuomet savininkas, negaledamas laisvai kirsti miško arba lieps išsinešti "tą žolę" i kitą vietą, jei ji tokia brangi, arba... Kol kas vienas miško savi-ninkas tik priartėjo prie antbarzdės augimvietės ir jo valda be jokio tarpo šlejiasi prie jos...

Tiesa, pamiršau vieną "smulk-meną": antbarzdės augimvietėje auga dar virgininiai varpeniai, blyškiosios džioveklės, aukštostos gegūnės, miškiniai atgiriai. Tai labai reti augalai Lietuvoje, arba iš raudonosios knygos,

ANP vyr. ekologas
Bronius Šablevičius

REŠKUTĖNU PILIAKALNIS

IVADAS

Reškutėnų piliakalnis yra Švenčioniu r., Švenčionelių seniūnijoje, vakarinėje Reškutėnų kaimo dalyje, rytinėje Kretuono ežero pakrantėje. Piliakalnis aptiktas 1980 m. Kretuono akmens amžiaus gyvenviečių tyrinėjimų metu. Vietiniai gyventojai jo piliakalniu netaikė, o kalną vadino Galo kalnu, o dār ankščiau - Liepų kalnu. Šis kalnas yra ledyninių procesų darinys susiformavęs dar senojo driosio laikotarpiu.

Kintant tirpstančių ledynų vandens srautams, ir vandeniu rūvant iš Kretuono į Vajuonio ežera ir atvirkščiai, rytinėje Kretuono ežero dalyje buvo suplauta smėlio juosta dabar vadina Galo kalnu, nuo kurios į šiaurę išliko vandens veiklos performuota morena - piliakalnio priespilis (Geologinės valdybos specialistės A. Grigienės duomenimis). Vėliau, kalną formavo vėjai. Žvalgant ši piliakalnį, aiškiai matosi užpustytą smėliu

rytinė piliakalnio (kalvos) dalis, kuri vejų buvo suformuota dar pries iškuriant ar po išskūrimo čia velyvojo mezolito gyventojams. Dalis piliakalnio (jo rytinė pusė) - jeina į namų valdos teritoriją ir yra ardoma. Ant piliakalnio, rytinės aikštėlės dalyje, iki 1953 m., stovėjo pil. V. Petkūno vėjinis malūnas, po to kalnas apaugo pušimis ir eglėmis. Reškutėnų piliakalnis tyrinėtas 1995-1996 m. Ekspedicijos metu buvo ištirta labiausiai pažeista rytinė piliakalnio aikštėlės dalis, iš viso 100 m² plotas.

1. PILIAKALNIO APRAŠYMAS (situacija ir būklė)

Nuo rytinės Kretuono ežero pakrantės iki piliakalnio papédės yra 260 m, i vakarus nuo kelio Švenčionys-Reškutėnai - 650 m, o i pietus nuo kelio Reškutėnai-vandens keliimo stotis iki piliakalnio priespilio - 200 m.

Piliakalnio su priespiliu ilgis šiaurės-pietų kryptimi 370 m, plotis rytu-vakarų kryptimi -

100 m. Piliakalnis apaugęs mišku. Jo paviršius išskasinėtas bulviarūsiu, kurių ant piliakalnio priskaičiuota virš 235. Antrojo paulinio karos metu pietiniame piliakalnio šlaite buvo iškasti ilgi apkasai. Rytinis piliakalnio šlaitas pazeistas statant tikinius pastatus ir poilsinę. Šiaurinėje piliakalnio papėdėje, tarp priespilio ir piliakalnio, yra iškasta kūdra. Vakariname piliakalnio šlaite yra prasidėjusi erozija, o pietvakariname - buvo irentas smėlio karjeras.

Kalva, ant kurios buvo irentas piliakalnis, dominuoja rytinėje Kretuono ežero pakrantėje. Piliakalnis nuo dabartinio Kretuono ežero vandens lygio iškilęs 12,32 m ir yra 158,02 m absolūtiniam aukštyste (piliakalnio aukštiausia vieta). Piliakalnio rytinis (6,5-8 m), šiaurinis (8,5 m) ir vakarinis (12,05 m) šlaitai yra aukšti ir statūs, pietinis nuožulnus.

Nukelta 14 psl.

REŠKUTĖNU PILIAKALNIS

Atkelta iš 3 ps.

Piliakalnio šiaurinė ir pietinė pusės įtvirtintos pylimais. Pietinio pylimo ilgis rytvakarų kryptimi siekia 40 m, plotis - 11 m, aukštis - 0,6-2 m. Jis išskleistas kasant bulvaičius. Tik vakarinė šio pylimo dalis dar mažiau pažeista.

Šiaurinėje piliakalnio pusėje yra 4 pylimai. Pirmojo - nuo piliakalnio aikštės pusės ilgis 40 m, aukštis - 1-3 m, plotis 12-18 m (pylimas išskleistas kasant bulvaičius). Pylimas aikštės atžvilgiu orientuotas pietryčių-šiaurės vakarų kryptimi.

Šiaurinėje pylime pastlaiteje yra griovys, kurio plotis 8 m. Jis skiria pirmajį ir antrąjį pylimus. Griovio dugno absolutinis aukštis siekia 153,40 m. Nuo griovio dugno iki antrio pylimo viršaus yra 1-1,50 m. Už jo į Šiaurę yra antrasis pylimas, kurio ilgis 33 m, plotis - 7-8,5 m. Jis taip pat išskleistas kasijant bulvaičius. Antrio pylimo aukštėsiausia vieta siekia 154,90 m abs. aukštį.

Už antrio pylimo vėl yra griovys. Jis nelabai ryškus, nes rytinė jo dalis kartu su pylimu buvo nukasti. Griovio plotis - 3 m, o ilgis - 17 m. Jis taip pat yra užslinkęs. Griovio absolutinis aukštis siekia 152,58 - 152,70 m.

Už ją yra trečiasis pylimas, kurio ilgis 14 m, o plotis - 8-9,5 m. Jis supiltas šiaurės vakarų-pietryčių kryptimi. Pyrimas taip pat pažeistas bulvaičiu, o pietrytinė pylimo dalis nukasta. Išlikusio pylimo absolutinis aukštis siekia 153,20 m. Ir šis pylimas pažeistas bulvaičiu.

Į šiaurę nuo pastarojo pylimo esančio trečiojo griovio ilgis - 20 m, plotis - 5 m. Jo dugne yra pramintas keliukas, kuris eina buvusio griovio tarp trečiojo ir ketvirtijo pylimo dugnu. Dalis griovio yra išnešta vandens, dalis paplatejo keliuko sąsanka. Keliukas (griovio dugno) absolutinis aukštis - 149,67 m.

Šiauriau griovio-keliuko yra ketvirtio pylimo liekanos. Pylimo ilgis - 11,5 m, o plotis - 6,7 m. Jis taip pat pažeistas bulvaičiu, o rytinė dalis nukasta iren-giant kūdram. I šiaurę, nuo ketvirtio pylimo ir iškastos kūdros, prasideda priešpilio teritorija.

Priešpilio pietų-šiaurės kryptimi yra 100 m ilgio ir 85 m pločio rytų - vakarų kryptimi. Jis apima vakarinę ir šiaurinę morenines kalvos dalį. Priešpilio teritorija ilgą laiką buvo ariama, todėl kultūrinis sluoksnis čia išliko tik atskirose vietose, geriausiai šiaurės vakarineje kalvos dalyje.

Piliakalnio aikštė yra netaisyklingos trapezijos formos. Šiaurinės aikštės kraštines ilgis yra 39 m, pietinės - 36 m, vakarinės - 40 m, o rytinės - 31 m. Aikštėlė nuolaideja vakarų kryptimi. Rytinis aikštės paviršius yra 2,4-2,7 m aukštėnis nei vakarinis. Rytinis aikštės paviršius yra 156,5/156,8 m abs. h, o vakarinis - 153,9/154,4 m abs. h.

Piliakalnį iš visų pusų supo gamtinės kliūties: iš rytinės ir pietrytinės - pelkė (dabar dalis jos numelioruota), iš pietinės ir pietvakarinės - upelis (dalies jo melioruota), kuris į vakarus nuo piliakalnio įteka į Kretnuonės ežerą; iš vakaru - piliakalnį supa melioruota pieva išraižyta atviru melioracijos kanalu. Piliakalnio apgyvendinimo metu pievos vietoje būta ežero, todėl jis galime laikyti krančio tipo piliakalniu. Piliakalnio šiaurinė pusė buvusi gamtinės kliūčių mažiausiai apsaugota, todėl iš minėtos pusės buvo supilti net keturi pylimai. Pilia-

kalnio rytinėje ir Šiaurės rytinėje papédėje yra pil. V. Petkūno ir L. Maldžiaus sodybos. Šiaurinėje piliakalnio pašlaiteje stovi pirtelė. Piliakalnį iš Šiaurės į pietus ir iš pietvakarių į Šiaurės rytus kerta miško keliukai.

PILIAKALNIO TYRINĖJIMAS

Teidėjau išvaduoti žodinį tyrinėjimo planą, kuris bus išvystytas iš detalių tyrinėjimo planų.

Kultūriniai sluoksniai

Piliakalnio rytinėje aikštės dalyje, kur kultūrinis sluoksnis pastebėtas paviršiuje, buvo ištirtas 100 m² plotas. Šioje vietoje piliakalnio aikštės absolutinis aukštis siekė nuo 156,52 m iki 156,84 m. Tyrinėjant piliakalnį, buvo aptiktai du kultūriniai sluoksniai. Piliakalnio kultūrinius sluoksnius dengė plona velena ir 5-10 cm storio miškožemis. Viršutinis kultūrinis sluoksnis, kiek apardytas čia stovėjusio malto, siekia 1,2-1,3 m storį, o pastatų vietose net iki 1,9 m. Jis sudaro pilkšvas ir rusvas, smėlis, kuriame aptikta lipdyta brūkšniuotu, ir lygiu paviršiumi keramika, moliniai verpstukai, svoreliai, geležinai dirbiniai, skaldyti ir šliuoti paviršiumi akmenys, molio tinko gabalėliai. Šiam sluoksnjui buvo aptiktos statinių stulpų vietas, židinys, pastatų su įvairiais išilginimais vietas. Žemai, tos pačios sudėties, tik rausvesnės spalvos smėlio sluoksnys, dar iki buvusio kalno paviršiaus užpustymo ribos, 0,6-1,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, aptikta velyvuuoju mezolito laikotarpiu datuojami titnago dirbiniai, kurių dalis į viršutinį kultūrinį sluoksnį pateko iš gilesnių sluoksninių, vykdant piliakalnio gyventojams įvairius ūkininkus darbus. Tik pavieniai titnago dirbiniai buvo, aptikti buvusio kalno paviršiaus sluoksnelyje. Pastarasis sluoksnelis išsiškyrė visame piliakalnio aikštės tyrinėtame plote. Tai rodo, kad mezolito pabaigos gyventojai, čia gyveno dar prieš rytinės piliakalnio dalies užpustumą, ar tik jam prasidėjus.

Laba išsilaikus yra puoštas molinis varpeliu formas svarelis. Jam analogu daug aptikta Dnepro-Dauguvos kultūros piliakalniuose, o tipologiskai tapaciu svareliu aptikta Fedotkovo piliakalnyje prie Ugros upės, Cholmo (Холм) piliakalnyje, Kasplios upės (Dauguvos kairysis intakas) baseine ir kt.

Pergniaučiantių molinių svarelių, tik ne taip preciziškai išbaigtu, aptikta Sokiškių piliakalnyje, o kaulinių - Ugarovo (Угарово) piliakalnyje (ŠV Baltarusija) prie Serjankos upės (Дешинис Dauguvos intakas).

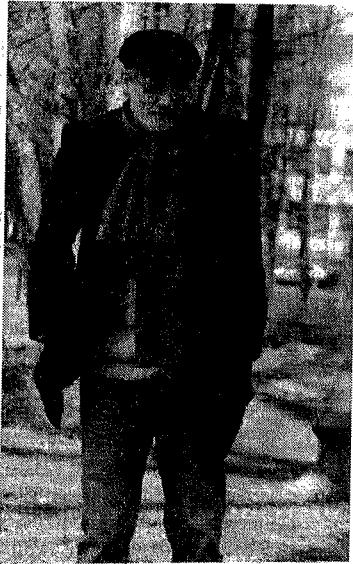
Pagal Brūkšniuotosios keramikos kultūrai priklausančių puodų formą, aptikta Reškutėnų piliakalnyje, jo įtvirtinimo sistemą, galima išvada, kad piliakalnyje gyventa gana trumpą laiką - IV-V a. riboje. Po jo sudėgimimo, Jame daugiau nebebuvo gyvenama, jis žmonių buvo apleistas. Tuos išvykius prie rytinio Kretnuono ežero galima siedinti su ženkliu Europos istorijs tarpsniu - Didžiuoju tautų kraustymosi laikmečiu.

Po piliakalnio kultūriniu sluoksniu, rusvame smėlio sluoksnje, kuris vietomis išliko, ir piliakalnio laikmečio kultūriniam sluoksnjui, aptikta velyvojo mezolito laiktarpiu būdingų dirbiniai. Piliakalnio gyventojai, stiprindami savo gyvenamają vietą, iš dalies sunaikino viduriniojo akmens amžiaus kultūrinį sluoksnį.

Reškutėnų piliakalnis. Brūkšniuotosios keramikos ornamentų motyvai, jų išdėstyto vieta ir ornamenteoti puodų kiekis. Sur. Š. br. - Šoninė briauna.

Ornamento motyvai	Għali-bymas	Nago ħsp.	XXX	)))	00()	???	*****	***	~~~
Ornamento vieta	Š. br.	Š. br.	Kak-lēlis	Š. br.	Š. br.	Š. br.	Š. br.	Š. br./Kak.	Kak-lēlis
Ornamentuo-tu puodų kiekis	10	2	1	1	1	2	1	10	1

Dr. Algirdas Girininkas

NUOSAVYBĖ ĮPAREIGOJA

Pasibaigus privatizacijai privačių miškų plotas Aukštaitijos nacionaliniame parke turėtų būti apie 16 tūkst. ha (t.y. 60% visos parko mišku teritorijos). Šiuo metu privačių miškų yra 3,5 tūkst. ha (apie 800 valdų). Kaip ir kitur miškų privatizacijai taip pat trūksta lešų, todėl jি ir vyksta taip lėtai. Daugeliui būsimų savininkų sklypai jau pamatuoti, tačiau niekaip nebaigiami sutvarkyti nuosavybės dokumentai. Vieňiems tai užtrunka kelis mėnesius, kitiems – metus ar net daugiau. Kodėl taip – reikėtų teirautis aukštesnėse instancijose.

Problemu, o tiksliau apribojimų yra ir atsiestačius nuosavybę. Dažniausiai miškų savininkai nacionaliniame parke susiduria su miško naudojimo apribojimais. Pavyzdžiui, šiemet buvo papildyti miško kirtimų taisyklės – draudžiama kirsti mišką bet kokiais kirtimais nuo kovo 1 d. iki liepos 1 d. Šie apribojimai taikomi ir valstybinių miškų naudotojams. Miško sanitarinėse ir priešgaisrinėse taisyklėse reikalavimai savininkams tokie pat kaip ir valstybinių miškų naudotojams. Daug reikalavimų miško savininkams tapo privalomi nuo 2001 m. birželio 12 d. Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatuose. Anksčiau šie nuostatai buvo tik rekomenduotini. Esminis nuostatų reikalavimas yra tai, kad savininkas kirtavietes, degavietes bei žuvusius želdinius privalo ne tik atkurti, bet ir įveistus želdinius prižiūrėti ir saugoti nuo pažeidimų ir sunaikinimo. Be to, želdini-

mui turi būti naudojami miško sodmenų standartus atitinkantys sėjinukai ir sodinukai, o seklos, iš kurių auginami sodmenys, turi atitikti Lietuvos miško seklininkystės nuostatų reikalavimus. Taigi savininkai turi pirkti sodmenis želdinimui iš urėdijų ar medelynu ir kartu gauti miško sodmenų kilmės liudijimus.

Dar vienas suvaržymas miško savininkams, dėl kurio ypatingai daug nesusipratimų miško tvarkyme, yra tai, kad šiuo metu draudžiama skaidyti miško valdas į dalis, jei valda tampa arba yra mažesnė negu 5 ha. Taigi, daugeliui žmonių, kurių nuosavo miško plotas nėra didelis, valdantiems mišką bendros nuosavybės teise, ūkininkauti yra daug sunkiau, nei tiems, kurių miško valda priklauso vienam savininkui. Bendrasavininkams ant leidimo kirsti būtina pasirašyti vienam arba vienam pagal notaro patvirtintą įgalijimą. Ši situacija dažniausiai iššaukia bendrasavininkų kivirčus. Ypač pykstamasi tuomet, kai limitinis kiekis medienos remontui (20 ktm medienos) duodamas išskirsti vienai miško valdai, o ne vienai bendrasavininkui. Dažniausiai kaltinami miškininkai, kad nerašomas leidimas miškui kirsti, o iš tikrujų būna kalti bendrasavininkai, kurie tarpusavyje nesustaria ir negali pateikti reikiamu dokumentų. Be to, ne visi savininkai gali gauti išskirsti norimą kiekį medienos remontui ar statybai, nes norint vykdyti šiuos kirtimus, miško val-

doje turi būti brandžių arba pribrešančių medžių. Daugeliui savininkų šie kirtimai iš viso neleidžiami, nes jų miškai priklauso 2 grupei, t.y. specialios paskirties miškams. Negaudami leidimo kirtimui, savininkai miškininkus kaltina savivaliavimu. Skaudu, bet neretai būna, kad savininkas, išrēžęs pamokslą, išeina net neatsisveikinęs. Mes taip pat žmonės, suprantame savininkų rūpesčius, kuriuos sukuria suvaržymai ir reikalavimai, bet mes, viso labo, išstatymų vykdymo. Suprantama, kad norisi pasiusti tikru savininku, sunku suprasti, kad miške yra kirtimų apribojimai, tuomet kai kaimynas (žinoma, gavęs leidimą) kirs šimtametį mišką, kuris yra 3 ar 4 grupėje. Tačiau tokie yra išstatymai, kurių privaloma laikytis.

Visada bendraudamas pagrindinių patarimų – niekada nepradékite tvarkyti miško, nepasikonsultavę su miškininkais. Už tai, kad jus konsultuojame, mes gauname algas. Visai natūralu, kad savininkai nėžino visų išstatymų ar taisykių, tačiau nežinojimas nuo atsakomybės neatleidžia. Padaręs pažeidimą, savininkas aiškina, kad manė, jog savo mišką gali tvarkyti kaip nori. Moralaijis būna teisus, nes tvarkyti mišką būtina, tačiau taip pat būtina laikytis specialių nurodymų – ir gauti reikiamus leidimus. To neivykdžius, nieko blogo nenorintys savininkai gali būti baudžiami išstatymu nustatyta tvarka.

Savininkai nacionaliniame parke tokie pat žmonės kaip ir kitur. Vieni

Nukelta i 7 ps.

PASLAPTINGA DIEVO MEDŽIO GALIA

Senose kaimo sodybose galima rasti pilkšvai žalias spalvos specifinio kvapo krūmą, liaudyje vadinamą plito po visą Vidurio, o ypač Rytų Europą prieš kelis tūkstančius metų kaip vertingas vaisinis augalas.

Lietuvoje žalmedžio pavadinimu jis žinomas nuo pagonybės laikų. Jis buvo laikomas šventu augalu, pasižymintiu stebuklingomis galiomis, todėl dar vadintas Dievo medeliu. Tačiau augalo pavadinimas susijęs ne su krikščionių Dievu, bet su daug ankstyvesniu, labai seno pagoniško baltų tikėjimo dangaus dievu – dienos, šviesos, augmenijos, augimo galios, taikos ir draugystės globėju.

Ši dievybė, pagal mitologijos tyrinėtojus, galingumu prilygsta Perkūnui, bet gailestinga ir nebaudžianti. Galbūt todėl krikščionys perėmė dievo vardą, o liaudies atmintyje taip ilgai išliko sakytinas žodis apie gerojo dievo medeli. Diemedis dažnai minimas įvairiuose liaudies papročiuose, sakmėse bei dainose. Jis garbinamas kaip kultinis augalas, naudojamas įvairose ritualinėse apeigose – aukoji-

muose, išventini-muose, burtuose. Išlikusiose senoviniuose raštuose minima, kad pagonių vaidilos (žyniai) iš diemedžio šakelių sužinodavo dievų valią. Būdavo išpjaunami 3 piršto sanario di-dumo diemedžio gabaliukai ir metami į orą. Iš to, kaip jie sukrisdavę (vidumi ar išore), vaidilos spręsdavę apie dievų atsaky-mą.

Žmonės tikėjo, kad nulaužtos žalmedžio šakelės apsaugo trobesius nuo perkūnijos. Jomis būdavo apkaišomos namų sienos arba pastato kampuose sodinami diemedžio krūmai. Pagoniškoje kultūroje išskirtinis dėmesys skiriamas įvairiomis išventinimo apeigoms, kurių metu buvo pažymimas žmogaus perėjimas iš vieno gyvenimo etapo į kitą (pvz., jaunuolio pakėlimas į vyrus, suaugusio – į žynius).

Vienas iš seniausių ir geriausiai žinomų, bet dabartyje praradusiu savo pirminę reikšmę išventinimo ritualų – paparčio žiedo ieškojimas. Lietuvių tautosakoje pa-

parčio žiedas – laimės simbolis. Senovėje laimė buvo suprantama kaip dvasingumas, išmintis, intuicija. Jis radės žmogus tapdavo turtingu. Jam būdavo prieinami visi pasaulio lobiai, bet ne materialiniai, o dvasiniai. Jis galėjo matyti ir girdėti tai, ko seniau nematė ir negirdėjo. Žmogaus, radusio paparčio žiedą, išskirtumas įrodo jį esant žyniu.

Todėl manoma, kad paparčio žiedo ieškojimas yra senovinis išventinimo į žynius ritualas.

Kai kuriose Žemaitijos ir Aukštaitijos vietose buvo diemedžio krūmai. Pagoniškoje kultūroje išskirtinis dėmesys skiriamas įvairiomis išventinimo apeigoms, kurių metu buvo pažymimas žmogaus perėjimas iš

skaičiais pažymetas žydėjimo laikas, poreikis rasti diemedžio žiedą įrodo, kad diemedis senovės lietuviams buvo labai svarbus kultinis augalas. Jo panaudojimas laidotui apeigose – tai tik patvirtina, Nuo seno Lietuvos kaimuose diemedžio šakelėmis buvo puosiami kars-

tai. Jis sodindavo ant kapų. Ši tradicija išliko iki šių dienų. Diemedis – senų kapinaičių dekoratyvinis augalas. Galinga diemedžio augimo galia, kurią žmonės netruko pastebeti, dažnai juos net gašdindavo. Gal todėl kai kuriose vieto-vėse buvo uždrausta jis sodinti ant kapų, mat pradėta tikėti, lyg jis galės per žemę perželti iki karsto paviršiaus. Tokia augimo jėga išlikdavo net nulaužose augalo šakelėse (diemedis labai lengvai dauginasi vegetatyviniu būdu – išskyrinėdant uglius).

Lietuvoje paplitus krikščionybei, šventas pagonims žalmedis nebuvó užmirštas. Kad ir keista, jis tapo šv. Mergelės Marijos augalu. Juo per vestuves puošdavosi nuotakos. Cia jaučiama sasaja su

pagoniškaja samprata – žmogaus gyvenimo etapų kaita (merginos ējimas į moterystę). Sio augalo savybės stebino žmones, todėl diemedis kaip ritualinis augalas naudotas pagonių išventinimo apeigose. Nuo seno Lietuvos kaimuose diemedžio šakelėmis buvo puosiami kars-

skiltis, pilkšvai žalias spalvos. Žiedai labai smulkūs, ne-išvaizdūs gelsvai žali, susitelkę į tankias ilgas siauras siūliškas skiltis, pilkšvai žalias spalvos. Žiedai labai smulkūs, ne-išvaizdūs gelsvai žali, susitelkę į tankias ilgas siauras šluoteles. Žydi antroje vasaros pu-seje. Iš kur kilę diemedis – nėra žinoma. Manoma, kad jo tėvynė – saulėtoji Ispanija. Iš čia augalas pa-

PASLAPTINGA DIEVO MEDŽIO GALIA

Atkeliai 5-6 psi:

se išsiliko ir pagoniškoje kultūroje.

Galime drąsiai teigti, kad visa žmonių kultūros istorija yra labai daugiasluoksnė ir persipynus. Niekas iš niekur neatsiranda ir niekur nedingsta. Keičiasi išorė, išgaudama tokias formas, kokių reikalauja laikmetis, bet esmė visada išlieka ta pati. Mes galime pamiršti praeitį, bet ji niekur nedingsta. Mūsų senolių pasaulėjauta pamiršta, iškreipta ir išbarstyta amžių glūdumoje yra išli-

kusi mumyse. Nors vis sunkiau ir sunkiau mes galime paaiškinti tradicijas, kurių vis dar laikomės.

Praeityje die-midis buvo ne tik apeiginis, bet ir labai svarbus vaisatinis augalas. Liaudystė sakydavo: "Diemedis – sveikatos palaikytojas". Jis gelbėjo nuo visų ligų. Žmonės gerdavo jo nuovirus, darydavo pavilgus ir kompresus, naujojo kaip dezinfekavimo priemonę. Diemedžio lapelius dėdavo ant žaizdų, prie sutinimų. Jo

arbatą gerdavo nuo dantų skausmo, peršalimo, reumato, išjaus (sėdmeninio nervo uždegimo), kai kurių skrandžio ligų, kirmelių, mažakraujystės, o moterys – sutrikus menstruacijoms. Šakninis nuoviras padėdavo nuo išgąscio, traukilių, nuomario. Vėliau juo buvo gydomas tuberkulizinis menin-gitas. Šiuolaikinė medicina patvirtino daugumą augalo vaistinių savybių. Iš diemedžio ir darbar ruošiama vertinga vaistine žaliaava. Vaistams skir-

namos viršūnines miršo legendomis šakelės žydėjimo apipintos Dievo metu. Kai kuriose medelio vaistinės užsienio šalyse die-medžio antžeminė dalis vartoja mažakraujystės, o moterys – sutrikus menstruacijoms. Galime tik stebėtis, kaip iš kartos į kartą per šimtus metų šis augalas lietuvių pasamonėje išsaugojo žodžiais jau nebeivardijamą meilę ir pagarbą. Daug kas išbleso iš žmonių atminties, liko tik senos sodybos ir pagardina pieno produktus – varškę, diemedžiai, taip mylimi sūri.

Tolimoje praeityje liko pagonių grožių. Senolių ne vien už garbinti dievai ir magija dvelkiantčios ritualinės vaidilų apeigos, užsi-

NUOSAVYBĖ ĮPAREIGOJA

Atkeliai 5-5 psi:

mišką taušoja, gaili jo kirsti arba kerta tik kiek reikia, kitiems rūpi kuo greičiau pasipelnyti. Supirmaisiais bendrauti lengviau, tai dažniausiai vietiniai gyventojai. Tarp antrųjų pasitaiko įvairių: vieni, siekdami pasipelnymo, nemažai lėšų skiria ir miško priežiūrai, atkūrimui, o mišką kerta tiksliai pagal reikalavimus, įrašytus leidime; kiti mégsta prie leisto iškirsti kiekio dar pakirsti savavališkai. Irodyti, kad toks savininkas kaltas, būna sunku, todėl atsiranda pildomi konfliktai.

Prisiminiau posakį: "Jei pamatei, kad brolis

brolį muša, žinok – esi Lietuvoje". Norečiau palankėti gyventi ir ūkininkauti taip, kad netaptumėte šio posakio veikėjais. Pirmiausiai susitarkykime paveldetoju tarpusavio santykius, o tada jau santykius su valdžia. Privatizacija – sunkus žingsnis, todėl gaudami nuosavybę, parduodam, padalindam ar kirsdam mišką, būtinai rimtai apsvarstykitė savo veiksmus, jau vien todėl, kad šiuo mišku naudosis ir jūsų vaikai.

Gintautas Kindurys
ANP Privačių miškų tarnybos viršininkas

Gerb. skaitytojai,
toliau Jūsų teismui pateikiame
prie Ignalinos viešosios bibliotekos
veikiančio literatūrų klubo "Lelija"
narių kūrybą apie mūsų krašto
grožį.

Antanas Navackas

ATEIK, PAVASARI

Sutrupėkit ledai, griūkit sniego kalnai,
Žiaurūs vėjai jau pūsti pameskšt.
Sučiulbékit linksmai, jūs pirmi vyturiai,
Mums pavasaričiniant praneškšt.

Apledėjė laukai, pasipuoškšt
žaliai,

Pumpurai sužaliuokšt nuo Saulės.

Dienos pilnos šviesos, gaivaus
vėjo, šilumos
Neškit džiaugsmą be šalčio
apgaulės.

Sužydékit žiedai mėlynai, geltonai,
Plačiai pumpurus savo išskleiskšt.
Ir iš miego baisaus, žiemos urvo tamsaus
Bites darbui pašaukšt, išleiskšt.

O kai sodai pražiš, medium oras
pakyips,

Sualsuos mums užšalus krūtinę.
Ir raukšlēti veidai sužibės dar
skaisčiai,
Nuaidės tarp klevų sutartinė.

Tyliai šlama sodyboj berželai,
Šakos žvelgia toli virš laukų,
Juos dailiai užaugino seneliai,
Ir manoji gimtinė prie jų.

Koks gairus kaitroje čia parėsis,
Salduš lašas berželų sulos,
Kur daugiau taip mielai pailsesi,
Beklausydams paukštelius dainos.

Ie man primena žagré artojo

Ir jaunystės šventas svajones,
Tėvų raudą nelaimėj kartoj
Ir kareiviškų metų dainas.

Kai į polsi kyviečia štaurinę,
Žvaigždės mirga visatos
skliautais,
Kaip saldžiai čia užmiegia

Krūtinė
Po žaliaisiais gimtinės beržais
Kaip jauni vis dar šalna berželai.

Tarsi himnų brangiausių dienų...

Mes prie žemės jau linkstam seneliai,

Kas toliau nupins dainą dėl jų?

VOLUNGE

LABANORAS

Gal klaudingai mastau, kažkodėl nežinau
Širdis vėl dar iš naujo panoro
Atsikvepti glūai, pailsėti ramiu
Po žydruoju dangum Labanoro.

Néra čia fabrikų ar naujų statinių,
Néra upių, kasykų dūžiaus.
Tik pliki smėlynai ir melsvi pušynai
Kažkodėl jie už viską brangiausi.

Labanoro miškai šlama, ošia tyliai,
Jie neboja nei šelstančio vėjo.
O paukštelius daina, palaiminga tyla,
Jau galbūt ne tik man sužarėjo.

Daug parbėgo laiky, tarp šių kalvų
skliautais,
Daugel kartų nugriaudėjo šuviai.
Daug užmigdė kapai, dėr be laiko

Bet čia vis dar gyvena lietuvių.
Čia tautietis taurus, paprastas, nuoširdus

Nežinau, kas tokiu jii aukšėjo.
Gal lietuviė mama, gal duonele juoda,
O gal ji pats dangus palytejo.

Jei keliausi kada pėsčias ar mašina
Ir šias nuostabias vietas lankysi.
Kad čia gera, jauku ir keleivini
brangų,

As tikiu – daug daugiau pasakysi.

ŪSIAI

Tarp žavingų miškų nuo seniausių laikų
Ūsių bangos švelnutes pliuškena.
Daug čia keitės valdžiai, daug jos matė vadų,
Jos tos pačios mums praeitį mena.

Tai ne metai keli, ar kiek atmint galė
Ši gražybė gamtos tyvuliuoja.
Amžinybės kely, - rast pradžios negali,
Jos per amžius banguoja banguoja.

Jauku ir graudu, ir smagu, ir skaudu,
Prie jų trumpai minutei sustojus.
Skendia medžiai krantų tarp švarių vandenų,
Visas grožis netelpa sieloje.

Nuo senųjų laikų ant šių Ūsių krantų
Čia tikriausiai lietuvių gyveno.
Skaisčių širdžių tyru, prie didžių aukurių,
Vaidilutės čia ugnį kureno.

Daug čia tyro, švelnaus, širdžiai peno
brangaus,

Daug kilnių ir šventų atminimų.
Jei krūtinė vergaus, slėgtą vargo

sunkaus,
Čia suras daug naujų atgiminių.

Gal kad šiicia gimiai, taip karštai pamislau
Ši žavingą Tėvynės kampelį.

Ir brangiau neradau, nors toli keliau,
Čia ir protėviai miega kapely.

KIRTIMAI

Sustojau prie kirtimelio,
Vien kelmai... kelmai...
Vietoj tiek gražaus miškelio,
Pelenai, žabai.

Pušys šimtmečiais stūbavo,
Oše tyfuma.

Paukščiai čiulbėjo, lakštao,
Liko dykuma.

Like tik maži berželai,
Keli kadugiai

Grizę nutupė paukšteliai
Sūciulso liūdnai.

VOLUNGE

Danutė Burokienė

GRAŽIAUSIAS KRASTS LIETUVOS

Čia ezerai, čia ezereliai,
Žydri padangė virš galvos.
Linkmenų kalvos, kauburėliai,
Gražiausias kraštas Lietuvos.

Nusišypsokit, linkmeniečiai,
Žmonės gražiausio krašto!
Tik Jums skaisčiausia saulė šviečia
Žemės darbuos, audimų raštus...

O koks gražumas tos kalvos,
Kur tyvuliuoja Žiezdras, Ūsių.
Dangus vaivorykštės spalvos.
Čia buvom mes ir būsim...

Kai Linkmenyse ievos žydi,
Balčiausi žydi sodai,
Visi tau grožio šio pavydi,
Tu tarsi nuotaka atrodai...

Greit Ūsiuose vanduo nužydi,
Pražysta baltosios lelijos
Ir ezero dugne sušvyti
Klastingos laumių gijos...

ANTRA GIMTINĖ

SIDABRINIS ŠERKŠNAS

O Linkmenys, antra gimtine,
Dalele ezerų tu sietuos,
Laimingi mes tave pažinę,
Gražiausią kraštą Lietuvos...

Laimingi skyne pievų žiedus
Ir braidę po laukų rasas,
Rytais čia paukščiu vos
Pragydus

Laumės susipina kasas...
O vakare, kai gesta saulė,
Jos vėl šukuoją ilgus plaukus...
Vilioja kantritai su apgaule
Žvejus į ezerus išplaukus...

I Žiezdrą vėl nuskesta saulė
Raudona lyg aguona...

Linkmenys man visas pasaulis,
Vanduo ir oras, duona...
Vilioja kantritai su apgaule
Žvejus į ezerus išplaukus...

Ant medžių šerkšnas sidabrinis
Puikuojasi pradžia žienos,
Šis grožis dar ne paskutinis
Tarp valandų vienatvės, tylumos...

O medžiai tarsi nuotakos
Sidabro nuometu baltu
baltu
Nors nėr šiandien man
nuotaikos,
Glėby jų nuostabiam krentu.

Nuo medžių šerkšnas greit nukris
Ir žemė apsklos baltai.
Placiai atversiu vėl duris
Ir padėkstu jems už tai...

Kam šią minutę dovanoti,
Gyvenimui ar medžiams –
nežinau.
Ir ateiniu jums padėkoti,
Kad gyvenu... Kad gyvenau.

JAUNYSTE, NEPAREISI...

Tu niekada, jaunyste, nepareisi
Gėlėtom pievom, parugėm basa,
Žili plaukai jau atėmė tą teise,
Spindėti vasaros vaiskia rasa...

Man nepražysi jazmino žiedais
Ir nekukoisi miško gegute,
Jau nešvytėsti kaip kadais
Vaivorykštė dangaus sklaute.

Nesubanguosi žylinčiai rugiai,
Nesužaliuosi pievų plotais
Ir nekyepesi miško kadagiais
Tu vakaris tyliai, miglotais.

Likai man tarsi pienių pūkas,
Tarsi daina seniai girdėta,
Lyg ezerą apgaubęs rūkas,
Gal saulė gestanti iš lėto...

Pražišle mano smilkiniai
Sugrižti atėmė tau teise.
Daina girdėta taip seniai
Mintyse grižti, tu pareisi...

ŽVEJUI

Ten, kur bangą bangele veja,
Prie šnarancio nendryno,
Maciau ten sėdintį aš žvejai,
Jis savo vertę puikiai žino.

Vilioja nuostabių žuvelep

Lyg dieviška Jūratė,
Taip apmaudu, taip širdi gelia,

Žuvies tik uodegą pamatė...

Ir sėdi vėl toliau žvejys
Prie nusotabaus nendryno,
Jau meškerė pakėlęs jis
Žuvelep susigaut mėgina...

Séknės, sékmės, šaunus žvejų,
Tava kantrybė geležinė,
Žiurėki, stai aplaukia ji,
Tikrai nepaprasta – aukštinė...

VYŽIAI XX AMŽIUJE

Taip vadinasi mano rankraštis apie gyntąjį kaimą Aušraitijos nacionaliniame parke (Utenos r.)

Atminty išliko, tėviškėnų laimės, meilės, ilgesio, rūpesčių ir negandų dainos, svarbesnių tėvų ir kaimynų pasakoti bei paties patirti antrosios 20 a. pusės įvykių. Gaila, kad sumanymas parašyti tokį rankraštį kilo vėlokai, kai dau-

guma tėvų kartos žmonių jau ilsisi kaimo kapinaitėse. Ačiū tiems, kas neskolinta širdimi dalinosi mintimis apie praeitį, padovanojo nuotrauką, nuoširdžiai pri- tarė užmačiai.

Rankraštyje apžvelgė kaimo geografinę padėtį, svarbesnius įvykius, išvardijau saugotinus gamtos paminklus. Tikiu, jie bus išsaugoti ateities kartoms.

Talpinu Vyžių kaimo šeimų sąrašą, iš jo matyti, kaip jis nyko. Pasisekė surinkti nemažai publi-kacijų apie kaimą ir atskirus žmones.

Rankraštį atiduodu Utenos kraštotyros muziejaus Tauragnų filialui, tvirtindamas, jog būtu gerai aprašyti visus Aukštaitijos nacionalinio parko kaimus, kaimelius ir viensėdžius. Tokių rankraščių pagrindu

po keleto metų būtų galima išleisti knygą, kurioje atispindėtų šio krašto žmonių gyvenimas, aplinka, svarbesni įvykiai. Parke ir kitur gyvena žmonių, galinčių tai padaryti. Svarbiausia, kad atsirastų žmogus, sugerbantis suorganizuoti tokią akciją.

Romualdas Šimkūnas

Kraštotyra

KAIMO KRONIKOS: PAPILIAKALNĖJ ANUO METU

(Pavasario laukimas, išginimas, ganymas, mokykla)

Dieną jau žymiai pailgėjo, žiema eina į pabaigą. Taigi ir vaikai, ir žvejai, ir gaspadoriai – visi nekantriai laukia pavasario. Ir kaipgi jie nelauks. Štai kad ir vaikai. Jiems jau labai nusibodo per žiemą sėdėti ant pečiaus, taip norisi basiems palakstyt po atšlaimą ir pasiūlyt ant sau-lės. Bet atšlajimas dar padengtas purvinu ledu, o pašaliais dar tirpsta sniego pusnys. Tik pabandyk išlékt basas laukan. Kaip mat užėis šaltis į kojų panages, ir tada raitysies iš skausmo, o ne užilgo panosėj nusikars snarglių varveklis, naktimis kankins sprangus kosulys.

Žvejai pavasario taip pat nekantriai laukia, nes visi čia žino, kad pavasarį didžiausios valkšnos, kadangi šiuo metu

neršia žuvys. Nors lydekos jau baigia neršt po ledų, bet vandens užlietuose paežerių krūmuose dar vieną kitą su žebrelkais galima nudurti, arba, pastačius bučių, dar vieną kitą galima su-gauti, bet išplėšus ezerų ledą prasidės ešerių, kuojų, raudžių, plakių ir karšių nerštai, taigi visi galvoja atsigriebti. Dėl to per žiemą žvejai prisimezgė įvairių tinklaičių, bučių, venteriuų marokų, o kai kurie net ir bradinių bei didesnių užmetamujų tinklų.

Bet labiausiai pavasario laukia gaspadoriai. O juos pavasario laukti verčia ne kokia nors romantika, bet badas. Mat, pašaras gyvuliams jau seniai pasibaigė. Karvės iš bado baubia, nes nėra kuo jas šerti. Bet “yra bėda – yra roda”, kaip čia žmonės sako.

Taigi gyvulius nuo bado gelbsti šiaudiniai trobų stogai. Tad gospodoriai slaptai, gėdydamiesi vienas kito (ne duok Dieve, ką kaimynas pagalvos ir pasakys apie tave, kai pamatys, kad tu jau toks ubagas esi, kad gyvulius stogų šiaudais šeri) neša šiaudus ir jais šeria gyvulius. Taigi nuo šito “pašaro” karvės dar gyvos, bet didžiausia bėda, kad jos rytais nesikelia. Taigi kaimo vyrai kiekvieną rytą turi daug darbo, pakol visas karves pakeilia. Bet, kaip sakoma, viena bėda ne bėda. Gaspadorių dar spaudžia ir kita bėda. Karvė, avi, kiaulė, svarbu kaip nors “išristi ant ve-lenos”. Štie gyvuliai, išgyrus juos laukan, iš pradžių dar supsis, mažiau-

sio vėjelio papūsti kavimo”. Arba, neduok Dieve, nukrinanta ienose. Tada tai jau nei nešt, nei vežt. Dėl to jau be-veik kiekvienas gas-padorius, ką jau ką, bet arkli pavasarį tai jau šelpia visokiais būdais. Tai sauja miltų vandens kibi-ran užbers, tai bulvių lupynų ir net duonos pluta jam pakis. Primanytu, tai

Nukelta 11 psi.

KAIMO KRONIKOS: PAPILIAKALNEJ ANUO METU

Atkelia iš 10 psi:
už stalo su savim
sodintu.

Iš visų gyvulių pavasarij kaimė gėriaujai jaučiasi žiemakintę kiaulę. Mat per žiemą kaimo patvorus ir pašliai buvo žmonių išmatom aptupdyti, kurie palaipsniu buvo užpusstyti. Dabar sniegui nutirpus, ir šitom krūvom atšilus, minėtos kiaulės užauja pa-

šaliais ir šią "gerą" apvalo. O be to, šitos kiaulės ir pernykštėje bulvienoje bando pasiknyst, surenka iš daržų pernykštius kopūstlalapius ir kitokį šlamštą, nes, kaip sakoma, "kiaule yra kiaule".

Taigi ruošiamasi ilgai lauktam išginimui. Täm dar balandži pasamdyti piemenys. Gaspadinės siuva piemenui pakulinės kelnes ir marškinis, o taip pat pakulinį žiuponą. Gaspadorius arba pats, jeigu moka, tašo, o jeigu nemoka, tai pas šiaučių užsako piemenui medpadžius arba nagine. Botagą tai pats piemuo, gospadorius pamokytas (o jeigu piemuo su "stažu" - tai ir nemokytas), nusiveja, nes, kaip sakoma, botago ne-nusivysi, tai blogai ganysi. O piemens botagą, tai ne šiaip sau botagą, bet botagą iš šešių knatų, pavijotas, į galą smailėjantis ir su plapliauška gale. O botkotis liaunas - églinis.

Jeigu gospadorius valakinis, tai jo pie-

muo turi ganyti kiekvieną dieną, jeigu pusvalakinis - kas antrą dieną ir t.t. Bet būdavo ir taip, kad kitas ir pusę valako žemės turintis gaspadorius gyvuliu turėdavo daugiau už valakinį. Taigi iš tokio valakininko ir juokdavosi, kad jo pieamu ne gyvulius, bet žemę gano.

Anaidien buvo sušauktas kaimo skuo-

ériukai, žviegia kiaulės, kriuksi paršeliai. Suginus gyvulius krūvon, karvės, kurių dar šiek tiek pakelia užpakali, susikabina ragais, tuo norėdamos irodyti, kuri bandoje bus lydere. O tos, kurios jau tiek užušertos, kad vos paeina svyruodamos, šitą jėgą išbandymą atideda velyvesniams laikui - kai sustiprės.

sideda pavasariniis darbymetis. Kaip sakoma: nepašersi - nearsi. Bet "yra bėda - yra roda". Vakarai ir naktys jau šilti. Balose jau kurkia ir neršia varlės, jau pradėjo želti viksvos ir kita žolė. Todėl vos spėjės piemuo namo gyvulius pargint, turi dar nujot arkli načiai ganyti i bendras keliems kaimams priklausančias pievas,

Pavasarį dienos metai, užtai nakties beveik nelieka. Nuojės arkli į ganyklą, jau patamsiais gržęs piemeniokas iš nūvarvio į šonus svyruodamas kaip žąsiukas, beveik miegodamas užsrebia buzos ir, rodos, vos spėjės padėt galvą ant čiužinio - žūrės, jau rytas, jau saulė patekėt ruošiasi, jau laikas gyvulius gint. Čia ir prasideda, nes gaspadinė kelia ir niekaip negali prikelti piemens.

- Kelkis, gi tu, tinginy neraijuotas. Jau išsikirmijai. Saulė jau teka. Jau laikas gyvulius gint, - šaukia gaspadinė.

Piemeniokas bando atsikelti, bet lova ir vėl traukia kaip magnetas, ir vėl jis nukrinta ant jos. Ir geruoju, ir bloguoju prašytas, pagaliau iš lovios gaspadinės ištrauktas, piemuo šiaip taip iškrapsto iš tvarto gyvulius ir basas išgena juos ant šaltos gailios rasos. Čia jau visi miegai piemenui išlaksto, ir jis net į kelnes leidžia. Mat jo kojos per visą žiemą buvo neplautos. Basmabraidžius po balas, ant jo kojų esantis purvas, kuri piemens vadina "žiemine skūra", atšuto ir dar krinta lopais, o po šilta "žiemine skūra" esanti plona oda "vasarinė skūra" - nuo drėgmės ir šalčio sutrūkinėjo išilgais grioveliais, iš kurių

das, kuriame buvo nutarta pries išginimą kiaulėms, kad jos nėknistų į snukius užvert dratus. Taigi dabar kaimo vyrai vaikščioja iš tvarto į tvartą, žvygdo kiaulės, mat veria šiuos dratus kiauliu snukiuosna.

Pagaliau, kaip senoje gyvuliu išgimimo dainoje "...šemi jauteliai mauroja, a baraniukai arcavojas..." - išgenama. Genami ir genami gyvuliai iš visų atslaimų į už kaimo esančią gyvuliams, suginti skirtą aikštę. Čia ir prasideda dainoje pamintėtas surmulyas. Baubia ir mauroja karvės, bliauna avys, plonai mekena maži-

Naujai pasamdyti nepažįstami piemenys vieni į kitus skersom šnairuoja, tuo iš pirmo žvilgsnio nustatinėdam, kuris iš jų stipresnis. O galutinis sprendimas, kuris bus piemenų vadu, bus priimtas imtynėmis. Taigi piemuo, kuris imtynėse visus nugalės (pargriaus), tas pagal ne-rašytą piemenų įstaitymą ir bus piemenų vadu visai vasarai.

Taigi, viena bėda gospadorius jau atskratė, nes gyvulai jau "išristi ant velelės", jau jų šert nereikia. Bet ką daryt su arkliu, kai jam pašert jauglatneštas paskutinis šieno kiskas? O čia jau pra-

KAIMO KRONIKOS: PAPILIAKALNĖJ ANUO METU

Atkelta iš 11 ps.

kraujas, kaip čia sakoma - "gaidžiukai gieda". O išginus basam ant šaltos rasos, kai į šituos griovelius patenka vanduo, kojas labai perštū ir skauda. Taigi ir raitos piemeniokai, ir leidžia į kelnes.

- Reikėjo, kaip aš darau, paprašyt gaspadinę šmotelio lašinių arba nesūdyto sviesto ir prieš išgeinant patept kojas. Tada neskaudėtu, nes riebalai nuo vandens kojas apsaugo, ir žaizdos geriau užgyja, - moko pirmus metus pradedantį ganyti piemenioką piemuo "su stažu".

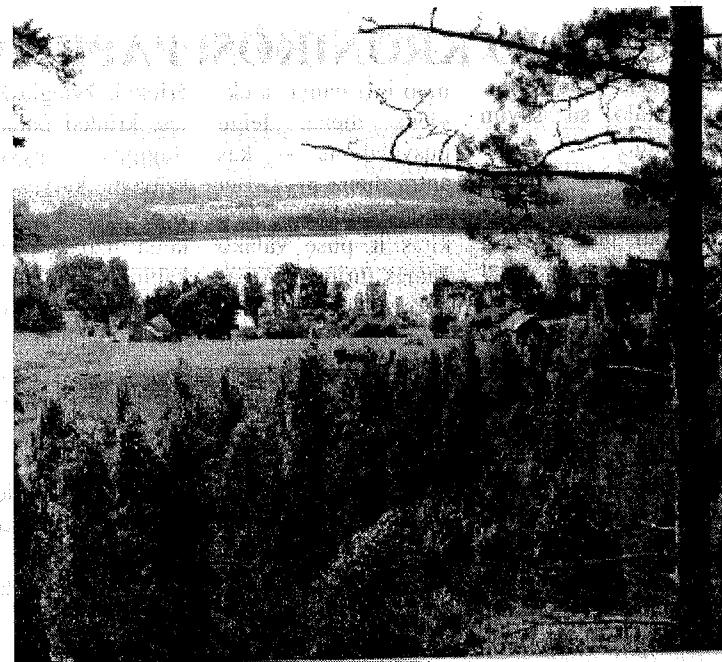
- Ką jি tau duos lašinius ar sviestą kojom patept. Mano gaspadinė tokia skūpi, kad nei lašinių, nei sviesto neduoda ir liežuvui "patept", - sako šitas į kernes leidžiantis piemeniokas.

- Tada žinai, ką aš tau patarč, nes ir aš taip darau, - aiškina daugiau patyręs piemuo "su stažu" pirmus metus ganančiam piemenukui. Tu žiūrėk, sek, kuri karvė myš. Kaip tik ji pradės myžt, pakisk kojas, tegu apmyža. Iš pradžių degins ir skaudės, bet paskui praeis, ir žaizdos greičiau užgis. Be to, pastovékarvės myž-

toje baloje. Pamatyti, kaip bus gerai, ones šiltuose myžaluose sušils sušalusios kojos, - perduoda savo patyrimą pirmokui piemuo "su stažu".

Taigi, ganymas prasideda maždaug apie Velykas, o užsiabaigia per Visų šventę. Piemuo gano nuo aušros iki tamsos. Jam nėra nei išeiginiu, nei šventų dienų, nei blogo oro. Jis nekaip apviktas ir apautas, ne ką pavalgęs, nekaip paguldytas, dažnai ir utélémis apleistas.

Štai ateina atūžia juodas kriokiantis, žaišuojantis ir griaudžiantis debesis. Lietus pilā kaip iš kibiro. Žaišuojā ir perkūnas taip trankos, kad net žemė dreba. Gyvuliai susimeta krūvon. Karvės prieš lietu užpakuolius atstatato, žviegia kiaulės. Kaip šunys, susimetę krūvon, dreba ir piemeniokai. Ir va - debesis nuslinko. Nušvito saulė. Piemeniokai atgyja, nuo jų rūbų garuoja vanduo. Praėjus tokiam lietui, į laukus dažnai ateina koks nors vienas arba keli gaspadoriai pažiūrėt, ar liko gyvi piemenys ir gyvuliai. O Ladakalnio šlaituose būna išneštos didžiausios, stačiom sienom griovos. Šios kalvos pa- pédėje esančiu ežeru

vanduo kelias dienas būna nusidažę rusvai raudona spalva nuo į jį prinešto Ladakalnio molio.

Būna ir taip, kad užėina lietingas oras. Lietus, dažnai su vėju, lyja kokią savaitę ir ilgiau. Kaip sakoma, tokiu oru geras gaspadorius ir šuns laukan nevaro, bet piemeniui nėra blogo oro. Jam reikai ganyt ir baigta. Taigi, gaspadinė bulvinį maišą sulenkus per pusę ir vieną jo kampa sukišus į kitą, padaro tokį kapišoną, uždeda ji piemeniui ant galvos valgyt tai norisi. Taigi kriauskši jis šitą sudžiūvusių duoną ir, šaukštū praskirdamas muses, srebia šitą pieną. Dažnai po tokiu pietų piemeniokas beveik nevalges, gržta prie bandos, o kitas iš vis tokiu pietų valgyt negali, nes jam pasidaro bloga.

Kaip jau anksčiau sakyta, piemuo apvilkas pakuliniais marškiniais ir kelnėm, o

tū valgyt, bet gaspadorius pirkia užrakinčia, nes visa šeimyna rugius pjauta arba kitus lauko darbus dirba, o piemeniui rakto nepalieka (neduoda), nes juo nepasitiki. Taigi, piemeniokui pietūs dažnai - nugriebto raugingo pieno ir duonos riekė, palikti gonkuose. O gonkuose karšta, nes per stiklus šviečia saulė, taigi duona sudžiūvus, o pieno dubeny - pluta jau prigérusi ir dar gyvų musių. Bet ką darys piemeniokas, valgyt tai norisi. Taigi kriauskši jis šitą sudžiūvusių duoną ir, šaukštū praskirdamas muses, srebia šitą pieną. Dažnai po tokiu pietų piemeniokas beveik nevalges, gržta prie bandos, o kitas iš vis tokiu pietų valgyt negali, nes jam pasidaro bloga.

Kaip jau anksčiau sakyta, piemuo apvilkas pakuliniais marškiniais ir kelnėm, o

Nukelta iš 13 ps.

KAIMO KRONIKOS: PAPILIAKALNÉJ ANUO METU

Aukėta iš 12 ps.
priėžasčiu (pvz., ligos) naktį "pažvedodavo", t.y. šlapindavosi į guoli. Taigi iš jo guolio eidavo netik smarvė, čia prisi-veisdavo ir kirmelių. Piemenys iš tokio nelaimėlio juokdavosi, jį erzindami: "Myžniau, myžniau, pilna tavo š... kirmelių". Be to, dažnai piemens guolyje, rūbuose ir uteliu prisi-veisdavo. Bet dėl to niekas sau galvos nesuko, nes gaspadoriui atrodė, kad taip ir turi būti. Būdavo sekmadienį tokiu piemens motina, slaptai nuo gaspadoriaus, ateina į laukus, kur jos vaikas bandą gano, ir pamačius, kad vaikas taip gaspadoriaus apeistas, pasodina jį ant ežios ir verkdama uteliauja (muša utėles) jo rūbuos ir galvoje.

Jeigu kituose kaimuose buvo ganomas tik karvės ir avys, tai Papiliakalnėje be karvių ir avių, dar buvo ganomas ir kiaulės, kurių ganymą galima pavadinti pačiu didžiausiu kaimo atsilikimo ir žmonių tamsumo etalonu. Taigi, Papiliakalnės kaimo buvo ganomas ne šiaip sau, bet žiemakintės kiaulės. O žiemakintėm šitos kiaulės buvo vadinančios dėl to, kad jos būdavo išbadėjusios, beveik nešeriamos. Žiemos metu jos vaikšiodavo lauke, valkiodavos trobų pašliais ir ėsdavo žmonių išmatas. Pavarė, prieš gyvuliu išginiama kaimo skuode (sueigoje) nutardavo šiom kiaulėm, kad neknistų ganyklę i snukius užverti dratus (vielas). Taigi šitulos dratus jom užverdavo ir išgindavo

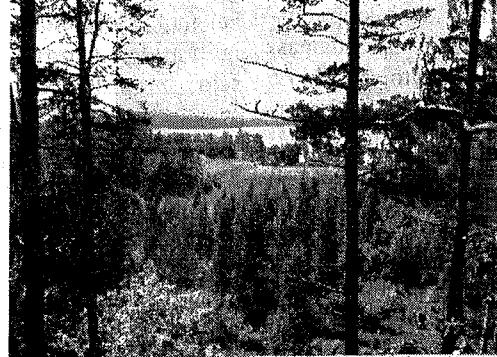
i ganyklas. Bet dratai nuo knisimo nelabai kaip padėdavo, nes jie dažnai tuo iš kiaulės snukio iškrisdavo, o kad ir neiškrisdavo, tai su jais kiaulės knisdavo kaip knisuojos. Taigi, šitos išbadėjusios kiaulės nuknisdavo visus dirvonus, visas pakriūtes, visus pakriausius ir pievas, tuo ganyklose pačios sau ir kitiems gyvuliams padarydamos bada, nes po jų išknisimo ilga laiką jokia žole neaugdavo. Šitos kiaulės, verčiamos bado, sugerbėdavo iš ganyklos pasprukt i savo arba kitų kaimų bulves, burokus, dobilus ir kitus paselius. Piemenys, kuriems teko karves, kiaules ir avis ganyt, žinojo, kad kiaulė, palyginus su minėtais gyvuliais, savo protu ir ižūlumu tol, juos pralenkia. Kas jau kas, bet kiaulių ganymas pie meniu buvo didžiausia kančia (tik neaišku, už kokias nudėmes), nes jos pie menims iškrėsdavo didelių kiaulysčių.

Taigi, su kitais gyvuliais gano pie-

menys ir šitas kiaulės, sekā jas, žiūri kaip savo akies vyzdij. Bet ir jos sekā piemenis. Rodos, jos sau ramiai kruksi, knaisiojasi, bet užtenka piemeniui nuo ganomos kiaulės nusigrežti, žiūrėk, jos jau nebėr. Ji papieviais, pakrūmėm, pa miškėm jau dingsta iš piemens horizonto.

iškniso paselius svetimame kaime, tai už jos padaryta žalą reikėdavo atsilyginti, o tuos mokesčius iš piemenų algos atskaitydavo. Dėl to šitos kiaulės buvo piemenų siaubas, o jų ganymas – kančia.

Taip ir slinkdavo piemenims, kaip šunims, pririštiems prie karvių, avių ir kiaulių

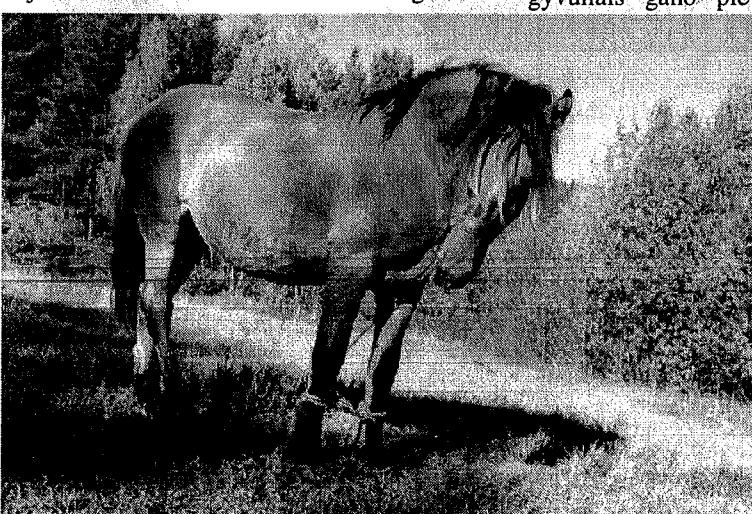

Daugmaž žino pie muo, kur ji gali būti. Tad ir bėga uždusės jos ieškot. O ji, žiūrėk, jau svetimo kaimo gaspadoriaus bulves arba dobilus išknisus ar burokus išédus. Gaspadorius jau spėjės ją tvartan uždaryt. Ir prašo pie muo šią gaspadorių net ant kelių atsiklaupęs, kad dovanotų, kad šią kiaulę atiduotų, prisiekia jam, kad daugiau tai nepasikartos. Būna, kad kitas susimylė ir atiduoda šitą kiaulę, o kitas su pie meniu i jokias kalbas nesileidžia ir kaip kirvių nukerta. "Tegu ateina tavo gaspadorius, atneša išpirkā už padarytą žalą, tada bus kalba, tada atiduosiu kiaulę". Taigi, jeigu kiaulė iškniso savo kaimo paselius, tai piemenys nuo savo gaspadorių diržu arba botagu lupt gau davo, bet jeigu kiaulė

uodegu, ilgos nuobodžios vasaros ir die nos, maždaug nuo Velykų iki Visų šventųjų.

Pagaliau ateina ilgi pie menų lauktoji "Visų švente". Piemenys baigia savo darbą. Tėvai paima iš gaspadoriaus jų varganą uždarbi. Būna ir taip, kad kitas gaspadorius tuo metu dar neturėdavo kuo su pie meniu atsirokuot, tai jis dar pasiliela pie menį pasave iki Kalėdų. Tada su juo atsiskaitys. O kitas pie muo su kokių ketverių metų pie menavimo "stažu" jau pusbernis. Taigi gaspadorius jo dyko nelaiko. Jis šeria gyvulius, kulia, pjauna, skaldo malkas ir dirba kitus darbus.

O kitis pie menys, kurie dar nebaigę keturių klasius, eina į mokyklą. Lengva pa

KAIMO KRONIKOS: PAPILIAKALNĖJ ANUO METU

Atkeliai 13 ps.

sakyt – eina, bet sunku, ai sunku piemeniokui eit į mokyklą, nes nėra nei kuo žmoniškai apsilikšt, nei kuo apsiaut. O ir mokslo mokykloje jau seniai prasidėjęs. Taigi, po Visų šventei nuėjės į mokyklą pie meniokas, mokyklos suole sėdi kaip durnus, nesuprasdamas, ką mokytojas aiškina, ką kalba. Teisybę sankant, tais laikais buvo visokių mokytojų. Kai kurie, kaip čia žmonės sakydavo, buvo ne "učiteliai", bet "mučiteliai", o kai kurie tikri angelai. Taigi, štieji mokytojai suprato sunkią pie mens dalią ir, galima sakyti, už ausų ji traukė iš tamso. Nebardami, nekankindami, bet iš dūšios aiškino mokslo žinias, praeitas jam ganant. Ir žiūrek, jau apie Kalėdas kitas gabes nis pie meniokas jau pradeda susigaudyt ir savo žiniom pasiveja ir net pralenkia pra-

dėjusius mokyties nuo mokslo metų pradžios.

Kaip jau anksčiau sakyta, po "Visų šventei" mokyklą už plūsta mokiniai, kaip sakoma, atitrükę nuo botago ir kiaulės uodegas. Dėl to jie piktai kaip velniai. Ir kaip gi neims jų pyktis, kai mokykloje moks lai prasidėję nuo rugėjo, o jie iki Visų šventės sekoja pas kui kiaulės uodegas. Taigi, prieš tuos, kuriie mokslo pradėjo nuo mokslo metų pradžios, yra atsilikę arba, kaip čia sakoma, "durni kaip čebato aulas". Tai ant ko gi išliet savo pyktį? Ir rauda. Dalį pykčio išliedavo ant bagočių vaikų, bet pagrindiniai "atpirkimoziai" čia buvo pa sienio policininkų vaikai, vadinti "policininkukais". Tai štieji "policininkukai" drebėdami laukdavo Visų šventės, nes žinojo, kad po jos į mokyklą ateis pie me-

nys, kurių jie bijojo "kaip velnias kryžiaus".

Kai gerai pagalvoji, tai kurgi neims pie menių pyktis ant šitų "policininkukų". Mat štieji vaikai ap vilkti gražiai kostiu mėliais, baltais marškinėliais ir kaklaraiščiais, apauti blizgančiais kamašukais. Taigi, šitas poniškas vaikų apvilkimas, pal yginus su biedniokų vaikų – pie menų ubagišku apsilikimui ir apsiavimui ir sukel davo jiems pyktį. Dėl to pie menys šitūs "policininkukus" ir primušdavo, nuplēšdavo jų kaklaraiščukus, suplešy davo švarkiukus ir marškinukus, kuriuos dar ir rašalu apipildavo. Bet pie menys yra pie menys, taigi jie ir vykdė pie meniškai "svieto lyginimą". Bet šitokiu būdu teisybės ir lygibės ieškojimas minėtiems pie menims labai "atsirūg davo", nes minėti "policininkukai" juos skusda-

vo ir mokytojams, ir tėvams.

Anais laikais kai mo mokytojas buvo labai gerbiamas žmogus, užtat jo žodis buvo "šventas" žodis, kuri ir mokinys, ir jo tėvai vykdė be gincų. Taigi, "minkštesnis" mokytojas už nusikal timus nusukdavo au si, liniuote mušdavo per ištestą mokinio delnā, statydavo kampan, klupdydavo prie šiukslių dėžės arba ant žvirgždų. Bet dažniausia "kietesnis" mokytojas iškvies davo nusikaltusio mokinio tėvą, kuris numovęs mokinui kelnes, guldydavo jį ant mokytojo stalo ir prieš visą klasę per pliką jo užpakalį gerai ikrėsdavo diržu. Taigi, gal ne tiek iš skausmo, bet iš sarmatos, šitam mokinui "nors sudek". Nors šitas baudimo būdas šiek tiek juos ir sutramdydavo, bet "svieto" vis tiek nesulygindavo ir an jų pyktis tiek turtingie-

siems, tiek mokytojams ir net savo tėvams dar labiau padidėdavo, bet pakiešt beviltiską savo padėti jie buvo be jėgiai.

Ir taip praeina žiema. Žiūrek, jau ir balandis, jau ir Velykos, jau prasidėda pie menų samdymas. Dažnai ir mokslo metų neužbaigęs, mokinys vėl pašaukiamas tarnybon ir vėl nuo Velykų iki Visų šventųjų parduodamas.

Taigi šiaip taip vargais negalais pie meniokas užbaigia keturis skyrius, o kitas ir jų neužbaigia. Kas be ko, o tarp šitų pie menų buvo, kaip žmonės sakydavo" ir "spamintlivu", mokslui gabijų vaikų, bet jų gabumus "kiaulė, ant uodegos nusinešdavo", nes siekti mokslo anais laikais neturtingam vaikui buvo beveik neįmanoma,

Dr. Leonas Šidla

Pavasarinių pajuokavimai

Musė ištekėjo už dramblį. Kitą dieną drambllys numirė.

Atėjo kaimynai ir ramino:

- Neraudok. Juk visai neblogai pagyvenote...
- Taip, taip... Gyvenome visai neblogai, tačiau dabar užkasinėti dramblį man reiks visą likusį gyvenimą.

- Žiūrek, kiškis! – džiaugiasi medžiotojas.. – Na, tegul pasirašo testamentą...

Prisidėjo šautuvą... Pykšt! Ir – pro šalį...

- Žiūrek, žiūrek, - juokiasi jo kolega. – Kiek įkerta kojos pilkis skuodžia pas notara.

Medžiotojas, grįžęs iš medžioklės, dvesavo:

- Nesisekė, žmonel, ši kartą visiškai nesisekė... Nieko

nenušoviau, nieko neužkandau, nieko...

- Aš visą tai jau žinojau tau išėjus pro duris...

- ?...

- Išeidamas iš namų, pinigus juk pamiršai...

Nukeltai 15 ps.

Pavasariniai pajuokavimai

Atkelite iš 14 ps.

- Kur, meldžiamieji, grybaujate?
- Kaimynų balkone.
- Jie ten augina grybus?
- Ne, džiovina... Mes tik nudžiauname.

Kieme įnirtingai pešesi du gaidžiuakai...

- Vardan taikos, - sušnara lapė, gardžiai papusryčiavusi...

Egzaminuoja jauną medžiotąją.

- Ar žinai, kodėl šaunant reikia šautuvą tvirtai įremti petin?
- Jau žinau! Kad paaky žaizdos nebūtų!

- Kažin kodėl tie arkliai nūnai taip žvengia?.. – lyriškai nusiteikęs klausia miestelėnas kaimo giminaičių.

- Juokiasi iš arklagano, nes tas žmonių giminę išdavė: trečia diena po ganyklą keturpėscias ropinėja.

Kalėjime vienas šuo klausia kito:

- Dėl ko čia papuolei?
  - Dėl rūkymo.
  - ???
  - Užsikoséjau užtraukęs dūmą.
- Nubudo šeimininkas ir nušovė pirmą pasitaikiusį. O atsako Lietuvos tik iešmininkai...

I Kauno zoologijos sodą užėina žinomas girtuoklis ir mušeika. Spokso į begemotą. Ilgai.

- Ko čia dabar įsistebelijai?! – neiškenčia begemotas.
- Kad man tokią burnelę... ir niekas nesumuštų, ir tiek joje užkandos tilptų.

Tyrimų instituto laboratorijoje, patalpoje, kur laikomi bandomieji triušiai, netikėtai išsižiebia elektros lemputę. Senbuvis triušis ir sako naujam gyventojui:

- Tuoju ateis dvikojis, kuris reaguoja į šviesą, atneš mums kopūstu.

Gruzino klausia:

- Koks pats gražiausias paukštis?
- Erelis.
- Kodėl?
- Nosis graži!

Nusipirko kiškis laikrodį, tačiau nepažysta valandų. Ištaisė vilkas karvę, bet nemoka melžti. Sužinojęs apie kiškio pirkinių, vilkas sumanę pasišaipyti:

- Sakyk, skeltalūpi, kiek dabar valandyčių?

Spoksojo spoksojo kiškis į ciferblatą ir atsovė:

- Žinai, vilkeli, jau pats laikas kartutę melžti!

Eina vilkas mišku. Žiūri: kiškis už kojų prisirišę virvę ir kabą galva žemyn.

- Ką čia dabar veiki?.. – teiraujas.
- Kariuosil! Nejau nematai...
- Jei jau kariesi, tai reikėtų tą kilpą ant kaklo... – pataria vilkas.
- Žinai, vilkeli, aš nuo prigimties simuliuoju, žinau, kad kilpa ant kaklo žvériškai smaugtų.

Sėdi žvejys, panardinės ant kabliuko slieką. Staiga mato: sliekas iriasi krantan!

- Kur tu?!
- Sukvailėjai! Manės ten vos ne suvalgė! – atrėže sliekas.

- Reikia bijoti ne tik kačių, - moko strazdas savo vaiką, - bet ir automobilių. Vakar mačiau, kaip toks sudidelėm lempom medin bandė lipti...

Kengūra tėvas kreipiasi į kengūrą mamą:

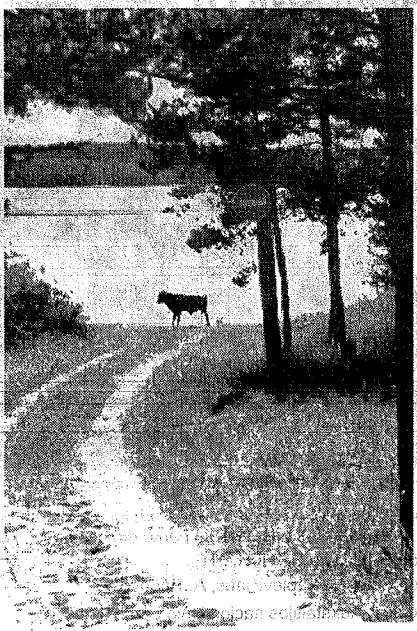
- O kur mažiukas?
- Ak, tik dabar pastebėjau, kad kišenė kiaura...

- Gerbiamasis, - sako avis vilkui, - atėjau pasitarti, kaip padaryti, kad ir jūs būtumėt sotus, ir mes liktume sveikos?..

- Labai gerai padarei, kad atėjai, - atsakė vilkas. – Jei visos taip atėtų, nekiltų man jokių problemų...

Medžiotojas giriasi:

- Medžioklė tik prasidėjo, o prie mano kojų jau gulėjo negyvas kiškis!..
- Ką Jūs sakote? – nustebė klausytojas. – O nuo ko jis nugaišo?

**Tel. 8*229 52891,
47430.**

PALŪŠĖ

**POILSINIS
NAMELUS PALŪŠEJE
GINUČIŲ MALŪNAS**

**VEIKIA
INFORMACINIS
CENTRAS
8*229 47478**

O maišinimas
O nuomojamos patalpos pokyliams ir kitoms šventėms
O savo įgaliojais sokių vakarai, koncertinė programa

TURIZMO CENTRAS

PASLAUGŲ KAINOS VIENAI PARAI

- Dvivietis dviejų kambarių numeris - 95 Lt.
- Dvivietis kambarys su vonia, WC - 60 Lt.

PASLAUGŲ KAINOS VIENAI PARAI VIENAM ŽMOGUI

- Nakvynė dviviečiame kambarje - 14 Lt.
- Nakvynė triviečiame kambarje - 14 Lt.
- Nakvynė apšildomame korpuose dviviečiame kambarje - 18 Lt.
- Nakvynė apšildomame korpuose triviečiame kambarje - 16 Lt.
- Nakvynė apšildomame korpuose keturviečiame kambarje - 14 Lt.

NAKVYNĖ GINUČIŲ MALŪNE

- Dvivietis kambarys parai - 45 Lt.
- Trivietis kambarys parai - 70 Lt.
- Trivietis kambarys parai - 80 Lt.

○ Valties nuoma parai	- 25 Lt,
1 valandai	- 6 Lt.
○ Stalo tenisas 1 valandai	- 2 Lt.
○ Slidės su batais parai	- 4 Lt,
1 valandai	- 0,8 Lt.
○ Garinė pirtis su sale 1 valandai	- 45 Lt,
vakarui	- 120 Lt.
○ Ekskursijų vadovas 1 valandai	- 20 Lt,
(nuomojamas autobusas ekskursijoms).	
○ Instruktoriaus žygiai 1 valandai	- 10 Lt,
parai su nakvynė	- 80 Lt.
○ Nuomojamas turistinis inventorijs.	
○ Pasivažinėjimas arkliais su brička arba rogiemis 0,5 val.	- 20 Lt,
moksleiviams	- 12 Lt.
○ Nuomojamos patalpos konferencijoms, seminarams.	

Redakcijos adresas: Palūšė LT-4759, Ignalinos rajonas,
Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija.

Redaktorė Dalia SAVICKAITĖ.

Nuotraukos B. Šablevičiaus, A. Panavo.

Leidėjas: Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija.

Maketavo UAB "Ignalinos spaustuvė".